

BERLINI GYORS

Választási különkiadás

1. Német választások a tűzfal árnyékában – Kompromisszumokkal teli kormányalakításra készülhet a győztes párt

Angela Merkel 16 éves kormányzása és három év ellenzékben töltött időszak után a CDU ismét legerősebb pártként szerepelt a vasárnap tartott német szövetségi választásokon. A kereszténydemokraták Friedrich Merzcel térhetnek vissza a kancellári székbe. Azonban a kormányalakítás nem lesz kompromisszumoktól mentes.

2025. február 23-án, vasárnap tartották Németországban a 21. szövetségi parlamenti választásokat. A Bundestag-választásra eredetileg 2025 őszén került volna sor, azonban az Olaf Scholz vezette - az SPD, a Zöldek és az FDP alkotta - úgynevezett közlekedésilámpa-koalíció 2024. november 6-i felbomlását követően a kormány elvesztette parlamenti többségét. Miután Olaf Scholz szövetségi kancellár 2024. december 16-án megbukott a bizalmatlansági szavazáson, Frank-Walter Steinmeier szövetségi elnök feloszlatta a Bundestagot, és 2025. február 23-ra új választásokat írt ki.

Eredmények

A korábban három évig Olaf Scholz szövetségi kancellár égisze alatt kormányzó jelzőlámpa-koalíció pártjait a választók egyértelműen megbüntették, míg a konzervatív pártok szavazatokra tudták váltani a lakosság kormányval szembeni nagyfokú elégedetlenségét. Az Uniópártok így egyértelmű főlénnyel tudták megszerezni az első helyet, az AfD pedig pontosan megduplázta három évvel ezelőtti eredményét, így a második legerősebb pártként vonulhat a parlamentbe. Bár az eredmények szerint a német társadalom majdnem fele a konzervatív és jobboldali pártok mellett tette le a voksát, a baloldali-zöld tábor összesített szavazótáborára szintén jelentős, majdnem 40% körüli. Ez utóbbi azért is fontos információ, mert a CDU továbbra is kizárja az AfD-vel való bárminemű együttműködést lehetőségét, tehát a két legerősebb párt minden valószínűség szerint nem fog koalíciót kötni egymással. A német pártrendszer tehát továbbra is töredezett és ideológiailag megosztott.

Németországban arányos választási rendszer van, ami azt jelenti, hogy a bejutó pártok mandátumszáma tekintetében a listás szavazatok a döntőek. Korábban ezt az arányosságot – figyelembevétel a direktmandátumokat – a parlament méretének folyamatos növelésével biztosították. A 2024-ben érvénybe lépett választójogi reform óta, amely a Bundestag méretét 630 képviselőben maximálta, ez a szabály már nem érvényesül. Ennek következményeképp, ha egy párt több direktmandátumot szerez, mint amennyit a listás eredménye fedez, akkor ezek a

mandátumok elvesznek. Így tehát már nincs biztosíték arra, hogy egy választókerület közvetlen jelölt által legyen képviselve a parlamentben.

A jelenlegi volt az első választás, ahol a közlekedésilámpa koalíció választójogi reformja érvényesült, így a német Bundestag mandátumainak száma a korábbi rekordszámú 733-ról 630-ra csökkent. Az aktuális választási eredményeket, illetve a mandátumváltozásokat tehát ennek fényében kell értékelni:

A kereszténydemokraták (CDU/CSU) 28,6 százalékot kaptak (+4,4 százalék a 2021-es választásokhoz képest), az Alternatíva Németországért (AfD) 20,8 százalékot (+10,4), őket követik a szociáldemokraták (SPD) 16,4 százalékkal (-9,3) és a Zöldek 11,6 százalékkal (-3,1). A három kisebb párt közül, amelyeket a választások előtt az öt százalékos bejutási küszöb körül mértek, csak a Balpártnak sikerült bejutnia váratlanul magas, 8,8 százalékkal (+3,9) a Bundestagba, míg az először induló BSW 4,97%-os százalékos eredménnyel, az FDP pedig 4,3 százalékkal (-7,1) nem érte el az öt százalékos bejutási küszöböt.

A mandátumok megoszlása az előzetes választási eredmények alapján várhatóan következőképpen alakul: A CDU/CSU 208 mandátumot kaphat, az AfD 152-t, az SPD 120-at, a Zöldek 85-öt, a Balpárt 64-et, valamint a dán és fríz kisebbséget képviselő SSW 1 mandátummal vonulhat a parlamentbe.

Koalíciós aritmetika

A választás egyértelmű győzteseként az Uniópártokra hárul a kormányalakítás feladata. Bár a CDU/CSU és az AfD együttes eredménye elegendő lehetne egy jobboldali kormánykoalícióhoz, az AfD-vel való együttműködést az Uniópártok kategorikusan kizárták. Ugyanakkor matematikailag a CDU-t megkerülő baloldali többség létrehozása sem lehetséges. Így a CDU számára a lehetséges koalíciós partnerek köre leszűkült, hiszen számos párt tett kampányában egyes lehetséges koalíciós partnerektől elzárkózó kijelentéseket: Az AfD-vel való együttműködést tulajdonképpen minden jelenlegi parlamenti párt kizárta. A testvérpárt CSU hevesen ellenzi a koalíciót a Zöldekkel. A Baloldal aligha lehet potenciális koalíciós partner a CDU/CSU számára. Valójában a kereszténydemokraták szinte már a választások előtt elkötelezték magukat egy új nagykoalíció mellett.

A választási előrejelzések alapján sokáig a CDU és az SPD közötti újbóli nagykoalíció tűnt a legvalószínűbb forgatókönyvnek és egyben az egyetlen lehetséges kétpárti megoldásnak. A mostani választási eredmény is igazolja ezt az előrejelzést. Alternatívát jelenthetne a CDU, az SPD és a Zöldek hárompárti szövetsége is, azonban a stabil kétpárti koalíció lehetősége nem indokolja a harmadik párt bevetését. Ez utóbbi amúgy is jelentős kompromisszumkészséget igényelne a CDU/CSU részéről, hiszen két közel egyformán erős tábor kormányozna együtt, a CSU-nak pedig fel kellene adnia a Zöldekkel szembeni elutasító álláspontját.

Bár a párt jelenlegi nyilatkozatai alapján az SPD nyitott lesz a koalíciós tárgyalásokra, amennyiben mégis elutasítaná a CDU-val való koalíciókötést, elméletileg a CDU vagy akár az SPD kisebbségi kormányzása sem zárható ki. Ebben az esetben mindkét párt a kormánykoalíción kívüli parlamenti többségre lenne utalva. A CDU esetében bizonyos területeken, például a migráció kérdésében vagy az ellátási láncról szóló törvényben az AfD-vel való „véletlen többség” is lehetséges lenne. Ez lehetővé tenné, hogy a CDU jobboldali koalíciós partner nélkül is beválthassa konzervatívabb választási kampányígéreteit. Egy ilyen

megközelítés azonban nagy valószínűséggel erős társadalmi ellenállásba ütközne, és magán a CDU/CSU frakción belül is ellenállást váltana ki - ahogy azt a bevándorlás korlátozására irányuló törvény január végi szavazása is látványosan megmutatta.

Bár az SPD-nek, amely történetének legrosszabb eredményét produkálta, csak a harmadik helyre sikerült befutnia, a pártnak egyértelműen hasznára válik, hogy a CDU/CSU kategorikusan kizárta az együttműködést az AfD-vel. Így a jobboldali konzervatív tábor továbbra is megosztott, az SPD pedig erős tárgyalási pozícióban került, hiszen a CDU-nak lehetetlen lesz koalíciót kötnie az SPD bevonása nélkül. Az SPD viszont számíthat a Zöldek és a Balpárt táborára, amelyek együttesen több szavazattal rendelkeznek, mint az uniópártok. Ha Olaf Scholz sikerülne ezt a baloldali-zöld tábort maga mögött egyesítenie, és az SPD nem állna a CDU rendelkezésére koalíciós partnerként, akkor Scholz akár nevető harmadikként is bejuthatna a szövetségi kancellári székbe. Ez azonban mindenképpen egy kisebbségi kormányt jelentene. Ráadásul Scholz szénája jelenleg nem áll jól a párton belül: Több jel is arra mutat, hogy hamarosan távozhat az SPD éléről, amely nem is csoda a katasztrofális eredményeket látva. Emiatt kétséges, hogy Scholz vezetése alatt egyáltalán létrejöhetne-e egy kisebbségi kormány.

Lehetséges forgatókönyvek

Az lehetséges koalíciók listája egészen a választások utolsó pillanatáig kérdéses maradt, hiszen három párt – az FDP, a Balpárt és a BSW – esetében is fennállt az a veszély, hogy nem érik el az öt százalékos parlamenti bejutási küszöböt. A Balpárt bejutásával és az FDP és a BSW kudarcával a baloldali tábor erősödött kis mértékben.

Nagykoalíció (CDU/CSU, SPD)

A választási eredmény fontos tanulsága, hogy az a Merkel alatt is többször kormányzó Nagykoalíció, amelyet sok elemző a legvalószínűbb kormánykoalíciónak tart, 45 százalékos szavazati eredménnyel és a parlamenti mandátumok 52 százalékával saját parlamenti többséggel rendelkezik.

Kenya koalíció (CDU/CSU, SPD, Zöldek)

A CDU/CSU, az SPD és a Zöldek részvételével az úgynevezett „Kenya koalíció” is egy lehetséges opció lenne, amely a szavazatok 56,6 százalékát, a mandátumoknak 66 százalékát szerezne meg. Egy ilyen forgatókönyv esetén azonban a CSU-nak meg kellene szegnie ígéretét, hogy nem lép koalícióra a Zöldekkel. Ebben a koalícióban a baloldali-zöld pártok aránya is jelentősen növekedne, ami a CDU/CSU részéről igen komoly kompromisszumkészséget igényelne. Ezért több mint kérdéses, hogy a CDU/CSU által a választási kampányban követelt pontok – mint például a szigorúbb migrációs politika vagy a német ellátási láncról szóló törvény eltörlése – egyáltalán megvalósíthatóak lennének-e.

SPD vezette baloldali szövetség (SPD, Zöldek, Balpárt)

Bár a kreatív német koalíciós névadás még nem terjedt ki egy SPD vezette esetleges baloldali koalícióra, valamint korábban Olaf Scholz is elvetette ezt a forgatókönyvet, elméletileg ez sem kizárható, mivel a három párt együtt a mandátumok 43 százalékát szerezte meg. Ezzel az egyesített baloldal több szavazatot szerzett, mint az uniópártok, de a német Bundestagban nem

rendelkezne többséggel. Egy ilyen hárompárti koalíciót azonban nehéz lenne megvalósítani a pártok, különösen a Balpárt és a SPD közötti tartalmi és személyi ellentétek miatt.

Tűzfal a politikai alternatívák ellen?

Az AfD-t érintő tűzfalhoz való ragaszkodás egyre nagyobb problémává válik a német politika számára, amit az egyes pártok további koalíciós partnerektől való elzárkózása csak súlyosbít. A pártok már a választások előtt is számos potenciális koalíciós partnert kizártak, így a politikai közép keze egyre inkább meg van kötve. Az új Bundestagban összesen hat párt foglal majd helyet. A két régi néppárt, a CDU és az SPD kizárta a koalíciót két párttal – az AfD-vel és a Balpárttal –, amelyek azonban összesen a mandátumok 34 százalékával rendelkeznek. Ez egyre nehezebbé teszi a politikai többség megteremtését, és ahogy fent is láttuk, a lehetséges koalíciók száma igencsak korlátozott. A választási eredményt és a CSU korábbi, a Zöldekkel való koalíciót kizáró kijelentését tekintve szinte csak egy újabb nagykoalíció képzelhető el. Az alternatívák hiánya és az a tény, hogy a lehetséges kormánykoalíció lényegében már a választások előtt eldöntött tény volt, jelentős problémákat vet fel a demokráciaelmélet szempontjából. Egyrészt a tűzfal miatt választók által megválasztott parlamenti képviselők összesen 34 százaléka kimarad az érdemi politikai döntéshozatalból, másrészt lassan a választók is szembesülnek a politikai alternatívák hiányával. Egy olyan esetben, amelyben a politikai közép pártjai a választói akarat miatt együttműködésre vannak ítélve, a parlamentben képviselt másik két párt pedig eltűnik a tűzfalak vagy az összeférhetetlenségi határozatok mögött, felmerül a politikai alternatíva kérdése. Ráadásul ez a körülmények szülte „kényszerházasság” minden párttól nagymértékű kompromisszumkészséget követel, így az érintett pártok heterogenitása miatt egyik párt sem lesz képes saját választási programját megvalósítani. Ez valószínűleg mind a választók, mind a pártok részéről további kiábrándultságot fog előidézni, és megnehezíti a komoly és mélyreható reformok felé vezető utat, amelyre Németországnak jelenleg szüksége lenne.

A tűzfal kitartani látszik... egyelőre

A választási kampány véghajrájában fontos szerepet játszott az a „bevándorlás korlátozására irányuló törvény”, amelyet január végén a CDU/CSU terjesztett elő a Bundestagban. Ez volt az első olyan indítvány, amely az AfD (és az FDP) szavazataival kapott többséget. Mint ismeretes, ezt a baloldali pártok tabudöntésnek és a tűzfal lebontásának minősítették. Az ezt követő, 2025. január 31-i törvényjavaslat azonban már nem kapott többséget, főként a CDU/CSU és az FDP belső megosztottsága miatt. Ennek ellenére Németország-szerte megmozdulások és tüntetések kezdődtek, ahol a választók tiltakozásukat fejezték ki a CDU/CSU és az AfD „együttműködése” ellen. A CDU/CSU gyorsan meghajolt a nyomás előtt, és Friedrich Merz kezdeti kijelentései után, miszerint egy jó ügy nem válik rosszá, attól, hogy „rossz” emberek is támogatják, visszatáncolt a tűzfal árnyékába. Merz már a CDU pártkongresszusán kijelentette, hogy az AfD-vel nem szabad sem együttműködni, sem tolerálni. Merz politikai kockázatot vállalt az indítvánnyal és a törvénytervezettel, de végül megbukott. Ez valószínűleg kizárja az együttműködést a két legerősebb párt között, legalábbis a soron következő parlamenti ciklusban.

Összefoglalás

Ha a Németországban jelenleg zajló politikai és gazdasági válságot az új kormánynak nem sikerül orvosolnia, vagy esetleg a jelenlegi politikai helyzet egy újabb kormányválságba torkollik, akkor a politikai szélsőségek további erősödése elkerülhetetlennek tűnik. A választók lényegében két lehetőség közül választhatnak: Voksolhatnak a politikai közép nagymúltú pártjai mellett, abban a tudatban, hogy azok egyre nagyobb és nagyobb kompromisszumokra lesznek kényszerítve politikai programjukat illetően, vagy támogathatják szavazatukkal a politikai spektrum peremén elhelyezkedő pártokat, amelyek azonban ki lesznek zárva az érdemi politikai felelősségvállalásból a parlamentben. Ez az ördögi kör csak abban az esetben törhet meg, ha az ország végleg kormányozhatatlanná válik, vagyis elfogynak az alternatívák. Ez a forgatókönyv már a közeljövőben is kialakulhat, hiszen jelenleg is csak az SPD-nek kellene megtagadnia a koalíciókötést ahhoz, hogy lehetetlenné váljon a parlamenti többség kialakítása. A következő törvényhozási időszak valószínűleg mérföldkőnek számít a Németországi Szövetségi Köztársaság politikai kultúrája szempontjából, és ha a leendő kormány nem tud megfelelni a jelenlegi gazdasági és politikai kihívásoknak, vagy akár egy újabb kormányválságba sodródik, akkor Németország legkésőbb 2029-re „osztrák állapotokkal” szembesülhet.

2. Az MCC és a Magyar-Német Intézet hírei

Rendezvényajánló

Mi vezetett a német kormány bukásához? Mely pártoknak szavaznak bizalmat a német választók? Lesz-e jobbratolódás Németországban, vagy egy új politikai erőter formálódik, amely más társadalmi és gazdasági irányvonalat képvisel? Többek között ezekre a kérdésekre keressük a válaszokat a Politikai fordulat Németországban - Ki lesz Németország új kancellárja? című rendezvénysorozatunkon, ahol magyar és német vezető politikai elemzők és szakértők osztják meg gondolataikat a német választásokról és annak lehetséges következményeiről.

További információ és regisztráció az adott Képzési Központ Facebook oldalán, illetve az [MCC](#) honlapján.

2025. március 5-én 18.00 órától az MCC Scrutonban Alexander Eiber politológus fog beszélni a „Konzervativizmus Németországban. Esmék, eltévelyedések és perspektívák” című rendezvényen a német konzervativizmus 2. világháború utáni fejlődéséről.

További információért és regisztrációért kattintson [Intézetünk](#) honlapjára.

Cikk- és interjúajánló

Intézetünk igazgató-helyettese, valamint kutatója, Dörstelmann-Fodor Kinga és Csaplár Tristan a Mandineren elemezték a Bundestag választások eredményét.

A teljes elemzés elolvasásához kattintson a [Mandiner](#) honlapjára.

Dobrowiecki Péter, Intézetünk kutatási vezetője az ÖT-ben elemezte a német választási kampányt és voksolás lehetséges következményeit.

A teljes cikk elolvasásához kattintson az [ÖT](#) honlapjára.

Intézetünk projektkoordinátora, Fonay Tamás elemezte az M1 híradójában a választások lehetséges kimenetelét, illetve a koalíciótárs keresés opciót.

A teljes interjú megtekintéséhez kattintson a [Híradó](#) honlapjára.

A Hit Rádióban Intézetünk igazgatója, Bauer Bence beszélgetett a német választásokról Fekete Rita műsorvezetővel.

A teljes interjú meghallgatásához kattintson a [Hit Rádió](#) Youtube-csatornájára.

Az Inforádió Aréna című műsorában Bauer Bence, Intézetünk igazgatója elemezte a német választások lehetséges kimenetelét, az azt követő koalícióalkotás lehetőségeit és a kampány legfőbb témáit.

A teljes interjú megtekintéséhez kattintson az [Inforádió](#) Youtube-csatornájára.

Az M1 Híradójában Intézetünk igazgatója, Bauer Bence a német választások tétjéről és a kampány témáiról.

A teljes interjú megtekintéséhez kattintson a [Híradó](#) honlapjára.

A Kossuth Rádió A nap kérdése című műsorában beszélt Intézetünk igazgatója, Bauer Bence a német választási kampányról és a közvélemény-kutatások eredményeiről.

A teljes interjú meghallgatásához kattintson a [Médiaklikk](#) honlapjára.

A HírTV Napi aktuális című műsorában Bauer Bence, Intézetünk igazgatója beszélt arról, hogy az illegális migráció uralja a német választási kampányt.

A teljes interjú megtekintéséhez kattintson a [HírTV](#) Youtube-csatornájára.

Impresszum

Magyar Német Intézet az Európai Együttműködésért - Mathias Corvinus Collegium

Igazgató: Dr. Bauer Bence LL.M.

Felelős munkatársak: Fonay Tamás Álmos, Dobrowiecki Péter, Horváth Csenge

Székhely: 1113 Budapest, Tas vezér utca 3-7.

Web:

www.magyarnemetintezet.hu

E-mail: mni@mcc.hu